

Beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələrin kəskinləşməsi, pozulan dünya nizamı beynəlxalq tədbirlərə diqqəti xeyli dərəcədə artırır. Azərbaycan kimi mühüm geosiyasi bir məkanda yerləşən, kifayət qədər yüksək siyasi nüfuza, böyük təbii sərvətə, iqtisadi qüdrətə malik olan bir ölkədə keçirilən beynəlxalq tədbirlər də həmişə diqqət mərkəzində olur.

İyunun 16-da keçirilən “Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda IX Bakı Forumu da bu baxımdan yaddaqalan oldu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən qlobal forum dünya miqyaslı problemlərin araşdırılmasına və həlli yollarının müəyyənləşdirilməsinə istiqamətləndirildi. Bu qəbildən müxtəlif miqyaslı və təyinatlı çox tədbirlər keçirilsə də, IX Bakı Forumu öz möhtəşəmliyi, mükəmməlliyi, obyektivliyi və qərəzsizliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Bakı Forumu bənzərsiz beynəlxalq platformaya çevrilir

Məlum olduğu kimi, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi qlobal məsələləri müzakirə edən nüfuzlu beynəlxalq institutlardan birinə çevrilmişdir. Mərkəzin təşkilatçılığı ilə keçirilən IX Forumda, təqribən, 50 ölkədən yüzlərlə ali və yüksək səviyyəli nümayəndə – indiki və sabiq dövlət, hökumət başçıları, nüfuzlu alimlər, siyasətçilər, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri iştirak edirdi.

“Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda keçirilən IX Bakı Forumunda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin çıxışı bütövlükdə düşüncələrimə hopdu. Dövlət başçımız dedi ki, təhlükəsizlik məsələləri beynəlxalq gündəlikdə duran əsas məsələlərdən birinə çevrilib. Eyni zamanda, mən əminəm ki, Avropadakı cari vəziyyət barədə açıq müzakirələrin aparılması tələb olunur. Qlobal Bakı Forumu bunun üçün mükəmməl platforma olaraq çıxış edir. Bu forum müxtəlif tərəflərin fikirlərini toplayan inklüziv bir forumdur və hesab edirəm ki, bu, belə də olmalıdır. Çünki biz hamımız dünyanı daha da təhlükəsiz etmək üçün bir-birimizlə daha yaxından çalışmalıyıq.

Dünyəvi problemlərdən biri böhrandır. Dünyada böhran gözlənilirmi? Gözlənilir. Ondan qurtuluş varmı? Bakı Forumunun iştirakçıları bu mühüm məsələnin araşdırılmasının vacibliyinə diqqət yönəldilər.

Bu forum dünya miqyasında qlobal hadisələrin baş verdiyi zamanla səsleşir, yeni həmin hadisələrin baş verdiyi vaxtda keçirilir. Bu baxımdan, forumun böyük siyasi əhəmiyyəti

ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılmaqdadır. Heç bir müharibədə bu səviyyədə qəddarlıq, vandalizm olmayıb. İşğaldan azad edilmiş kəndlərin, şəhərlərin görkəmi təsdiqləyir ki, ermənilik bəşəri cinayətdir.

Tarixən bütün müharibələr sülhlə nəticələnib. Vətən müharibəsində 2020-ci il noyabrın 10-da üçtərəfli Bəyanat imzalandı. Bu bəyanat Azərbaycanın qalib, Ermənistanın məğlubiyyət sənədi idi. Ancaq Ermənistan bu sənədə tam əməl etmir. Niyə? Bu sual həm də Rusiyanı bəyanatı imzalayan üçüncü tərəf olaraq narahat etməlidir...

Sülh prosesi ikitərəfli siyasi anlayışdır. Bu proses onda reallaşır ki, hər iki tərəf ona ciddi əməl etsin. Üçtərəfli Bəyanat da, qazanılan zəfərdən sonrakı proseslər də tələb edir ki,

var və sonrakı proseslərə təsiri olacaqdır. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzində qlobal problemlərin həlli yollarının araşdırılması dünyəvi proseslərə Bakının vasitəçiliyi kimi də anlaşıla bilər. Bu mərkəz indi dünya ictimaiyyətinin diqqət mərkəzindədir.

Siyasi maraqlar, bir qayda olaraq, müəyyən qarşıdurmalar yarada bilər. Qarşıdurmalar isə təhlükələrə yol açar. Buna görə də təhlükəsizlik məsələləri bütün dövlətlər üçün, deməli, dünya üçün həmişə aktual olub. Müasir şəraitdə dünyanın nizamını pozan qarşıdurmalar, müharibə həddində münafişlər, müharibələr təhlükəsizlik məsələlərinə daha ciddi diqqət yetirilməsini, daha həssas münasibət göstərilməsini tələb edir. IX Qlobal Bakı Forumu bu diqqətin təzahürü kimi tarixləşir. Hər tərəfli, ciddi, argumentli müzakirələr bu forumu məqsədinin dərki baxımından mükəmməl platformaya çevirir...

Zaman-zaman dünyanı böhranla bürüyüb. Böhran dövlətlərin, dünyanın nizamını pozur, iqtisadi durumunu nəzərəcərpacaq səviyyədə zəiflədir. Ona görə də böhran ərafəsində qabaqlayıcı tədbirlər görülməsi olduqca vacibdir. Böhranla mübarizədə səlahiyyətli beynəlxalq institutlar, eləcə də maliyyə institutları yaxından iştirak edirlər. Bu iştirak böhran ərafəsində mübarizənin mühüm tərkib hissəsi olur. Ona görə də böhranın törədə biləcəyi fəsadlar diqqətdə saxlanılmalıdır. Bakı Forumunda bu məsələlərə də diqqətlə yanaşıldı.

Gözlənilməz qlobal hadisələr enerji bazarlarında vəziyyətin proqnozlaşdırılmasını çətinləşdirir. Vəziyyət istehsalçı ilə istehlakçı arasında anlaşılmaqlar, bu və ya digər səviyyədə narazılıqlar da yaradır. Neftin, eləcə də qazın qiymətinin artması ehtimal edilməyən vəziyyətlər də yarada bilər. Birmənalı şəkildə istehsalçı dövlətlə istehlakçı dövlət arasında maraqlar tarazlaşdırılmalıdır. Sabit bazar iqtisadiyyatı üçün bu, son dərəcədə vacibdir.

Ermənistanın Azərbaycandan ərazi iddiası elan edilmədən başlanan ədalətsiz müharibəyə səbəb oldu. İşğalçı dövlət olan Ermənistan beynəlxalq təşkilatların qətnamələrini yerinə yetirmədi. Azərbaycan dövləti ərazi bütövlüyünü bərpa etməli idi. Xalq buna görə müharibə istəyirdi. Bu müharibə işğalı sonlandıracaqdı. Azərbaycan ədalətli müharibəyə başladı, Vətən müharibəsində zəfər qazandı. Bu zəfər dünyəvi miqyasda haqqın, ədalətin qələbəsi kimi dəyərləndirildi. Dünya ictimaiyyəti bir daha inanmış ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycan güclü dövlətdir və onun güclü ordusu vardır...

Vətən müharibəsi başa çatandan sonra işğalçı dövlətin törətdiyi hərbi cinayətlər dünya

daha ərazi iddiası olmamalıdır. Əgər belə bir iddia olarsa, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü qorumaq üçün bütün vasitələrdən istifadə edəcəkdir. Azərbaycan sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı komissiya yaradıb. Bəs Ermənistan? Ləngimənin səbəbi, yaxud səbəbləri nədir?

Beynəlxalq təşkilatlar illərlə işğalçı dövləti qəbul edilmiş qətnamələri yerinə yetirməyə məcbur edə bilmədi. ATƏT-in Minsk qrupu yararsız fəaliyyəti ilə heç nəyə nail ola bilmədi. Münafişəni Azərbaycan Ordusu həll etdi.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə Azərbaycan Ordusu qalib gəldi. Bu döyüş ruhun döyüşü idi, bu qələbə haqqın qələbəsi oldu. Qələbədən sonra ATƏT-in Minsk qrupuna ehtiyac varmı? Olmayan münafişənin həllinə maraq göstərən bu qurumun niyyəti nədir? Azərbaycana belə bir qurum lazım deyil!...

Forumda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, “İndi biz Ermənistanla münasibətləri normallaşdırmağın yolları barədə düşünməliyik, sülh müqaviləsi imzalamalıyıq. Azərbaycan Qarabağ münafişəsini həll etdikdən sonra Minsk qrupunun fəaliyyətinə artıq ehtiyac yoxdur. Minsk qrupu funksiyasını itirib” qənaəti bu istiqamətdə ən real siyasi qiymət kimi qəbul edilməlidir...

“Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti Azərbaycan parlamentinin qərarı ilə 1991-ci ilin sonlarında ləğv edilib. Bizim ərazimizdə belə bir inzibati struktur yoxdur. Bu səbəbdən, dırnaqarası statusla bağlı istənilən istinad yeni qarşıdurmaya gətirib çıxaracaq. Ermənistan hökuməti bunu anlamalı və tarixi yenidən yazmaq cəhdlərindən çəkinməlidir, çünki tarix artıq yazılıb”. Ölkə başçısının bu fikri Ermənistanın da, onun mövqeyinə “can yandıranların da” xarici siyasətində tərpəniş, bəşəriyyəyə meyil yaratmalıdır...

“Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinin ən qısa zamanda həlli görəcək regional sülhün fundamental elementlərindəndir. Əgər bəzə bu əlaqə yolu təqdim edilməyəcəksə sülh haqqında danışmaq çətin olacaq və Azərbaycanın Ermənistanla birgə yaşayış və normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına yönəlmiş bütün səyləri uğursuz olacaq” – kəlamı qarşı tərəfi ciddi düşündürməlidir...

“Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumu bəşəri missiyanın platforması kimi tarixləşir. Həm də Azərbaycanda, Bakıda...

Səbinə XASAYEVA,
Milli Məclisin deputatı